

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»
Факультет адвокатури та антикорупційної діяльності
Кафедра організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури

АДВОКАТУРА: МИНУЛЕ, СУЧАСНІСТЬ ТА МАЙБУТНЄ

**МАТЕРІАЛИ
XV Міжнародної
науково-практичної конференції**

*14 листопада 2025 року,
м. Одеса*

Одеса
«Юридична література»
2025

УДК 347.965(477)(063)
А288

Редакційна колегія:

Н. М. Бакаянова (голова), завідувачка кафедри організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури;
С. К. Костенко, професор;
І. О. Кісліцина, доцент;
М. О. Кравченко, доцент;
О. Г. Свіда, доцент;
П. М. Синицин, доцент;
О. О. Храпенко, доцент;
Л. П. Нестерчук, старший викладач;
Р. Р. Щербатий, асистент

Рекомендовано до друку вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія» (протокол № 3 від 15 жовтня 2025 р.)

Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє : матеріали XV
А288 Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 14 листопада 2025 р.) / редкол.: Н. М. Бакаянова (гол.), І. О. Кісліцина, М. О. Кравченко [та ін.]. — Одеса : Юридична література, 2025. — 664 с.
ISBN 978—966—419—456—0

У збірнику містяться матеріали доповідей XV Міжнародної науково-практичної конференції «Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє», яка відбулася 14 листопада 2025 р. у Національному університеті «Одеська юридична академія». Доповіді учасників присвячені актуальним питанням адвокатури і здійснення адвокатської діяльності в Україні, історії адвокатури, діяльності Національної асоціації адвокатів України, проблемам і перспективам розвитку адвокатського самоврядування, правилам адвокатської етики та юридичній відповідальності адвокатів, зарубіжному і міжнародному досвіду організації та діяльності адвокатури.

УДК 347.965(477)(063)

Відповідальність за зміст та достовірність поданого матеріалу несуть учасники конференції, їхні наукові керівники та рецензенти, які рекомендували ці матеріали до друку.

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2025
ISBN 978—966—419—456—0

7. Філімонов М., Рабко Т. Юридична практика та інформаційна безпека. Київ: Вища школа адвокатури. 2025. URL: <https://tinyurl.com/59azp2n3>

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент кафедри юстиції Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка *Кухнюк Дмитро Володимирович*

Шарко С. В.

студентка 2-го курсу факультету
прокуратури та слідства (кримінальної юстиції)
Національного університету «Одеська юридична академія»

АДВОКАТСЬКА ТАЄМНИЦЯ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

В умовах воєнного стану особливої актуальності набуває питання захисту прав та інтересів громадян, адже основним завданням адвокатури є забезпечення охорони встановлених законом прав, свобод та інтересів людини в усіх сферах її життєдіяльності.

Відповідно до статті 59 Конституції України, кожен має право на професійну правничу допомогу. У випадках, передбачених законом, ця допомога надається безоплатно. Кожен є вільним у виборі захисника своїх прав [1]. У статті 131–2 Основного Закону зазначається, що для надання професійної правничої допомоги в Україні діє адвокатура. Незалежність адвокатури гарантується. Засади організації і діяльності адвокатури та здійснення адвокатської діяльності в Україні визначаються законом. Виключно адвокат здійснює представництво іншої особи в суді, а також захист від кримінального обвинувачення [1].

Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (далі — Закон) визначено, що професійні права, честь і гідність адвоката гарантуються та охороняються Конституцією України, цим Законом і іншими нормативно-правовими актами. Зокрема, пунктом 2 частини першої статті 23 Закону передбачено заборону вимагати від адвоката, його помічника, стажиста, працівників адвокатського бюро чи об'єднання, а також осіб, у яких припинено або зупинено право на заняття адвокатською діяльністю, розкриття відомостей, що становлять адвокатську таємницю [2]. Відповідно до статті 22 Закону, адвокатською таємницею є будь-яка інформація, що стала відома адвокату, помічнику адвоката, стажисту адвоката, особі, яка перебуває у трудових відносинах з адвокатом, про клієнта, а також питання, з яких клієнт (особа, якій відмовлено в укладенні договору про надан-

ня правової допомоги з передбачених цим Законом підстав) звертався до адвоката, адвокатського бюро, адвокатського об'єднання, зміст порад, консультацій, роз'яснень адвоката, складені ним документи, інформація, що зберігається на електронних носіях, та інші документи і відомості, одержані адвокатом під час здійснення адвокатської діяльності. Інформація чи документи втрачають статус адвокатської таємниці лише за письмовою заявою клієнта та дані, отримані від третіх осіб, можуть розголошуватися виключно з дотриманням вимог законодавства про захист персональних даних [2].

У розділі 2.3 «Конфіденційність» Загального кодексу правил для адвокатів країн Європейського Співтовариства зазначається, що специфіка адвокатської професії полягає у довірчому характері відносин з клієнтом, який надає відомості, не призначені для розголошення іншим особам [3]. Адвокатська таємниця забезпечується різноманітними засобами, серед яких, зокрема професійна етика адвоката. Саме адвокат повинен дбати про таємницю того, що йому довірено підозрюваним, на чому наголошено адвокатською спільнотою на своєму з'їзді. Дотримання принципу конфіденційності є необхідною та щонайважливішою передумовою довірчих відносин між адвокатом — захисником та його клієнтом — підозрюваним [4, с. 81].

З початком збройної агресії та повномасштабного вторгнення РФ на територію України адвокатура зазнала складних випробувань. Варто зазначити, що здійснення адвокатської діяльності в умовах воєнного стану регулюється чинним законодавством, що діяло до його запровадження, з урахуванням положень Закону України «Про правовий режим воєнного стану» [5]. Стаття 23 Закону встановлює низку гарантій незалежності адвоката, а саме, заборону втручання в його роботу, захист адвокатської таємниці, недоторканність адвокатського досвіду та комунікацій із клієнтом тощо [2]. Проте, в умовах воєнного стану реалізація цих гарантій ускладнюється через обмеження пересування, запровадження комендантської години, мобілізаційні заходи, можливе ототожнення адвоката з клієнтом, активні бойові дії на певній території тощо. Клієнти, які постраждали від війни, особливо потребують підтримки, допомоги, розуміння та впевненості в надійному захисті своїх прав з дотриманням принципу конфіденційності. Конфіденційність такого спілкування має бути забезпечена у будь-якому випадку — навіть якщо за результатами знайомства та обговорення суті доручення клієнта не відбулося укладення договору про надання правової допомоги з об'єктивних та суб'єктивних причин. [6, с. 13].

У сучасних умовах все частіше набуває загострення дискусія щодо винятків із принципу нерозголошення (конфіденційності), особливо, коли інформація стосується злочинів проти національної без-

пеки. На даний момент вирішення проблеми в національному законодавстві та деонтологічних правилах відсутній, тому доцільним є звернення до міжнародного досвіду. Так, наприклад, американська модель передбачає, що адвокат може (але не зобов'язаний) розкрити конфіденційну інформацію, щоб запобігти загрозі смерті або значної тілесної шкоди; запобігти вчиненню клієнтом злочину або шахрайства, які з великою ймовірністю призведуть до значної шкоди чужим фінансовим інтересам або майну, і в яких клієнт використовував або використовує послуги адвоката; щоб запобігти, пом'якшити або виправити значну шкоду чужим фінансовим інтересам або майну, яка з великою ймовірністю буде або вже сталася, у зв'язку з вчиненням клієнтом злочином чи шахрайством, у якому клієнт використовував або використовує послуги адвоката; щоб отримати юридичну консультацію стосовно дотримання адвокатом цих правил; щоб обґрунтувати позов адвоката в суперечці з клієнтом або відповісти на звинувачення щодо представництва клієнта; щоб виконати інше законодавство або судовий наказ; щоб виявити та врегулювати конфлікти інтересів у зв'язку зі зміною місця роботи адвоката або зміною складу засновників фірми, за умови, що розкриття не зашкодить привілею адвокат-клієнт або не буде на шкоду клієнту [7].

Отже, інститут адвокатської таємниці зіткнувся з викликами, які виходять за межі звичайних правових колізій і набувають гострого морально-етичного характеру. Існує значна кількість наукових поглядів, які, спираючись щодо необхідності забезпечення пріоритету загальнодержавної безпеки, пропонують запровадити винятки з абсолютного принципу. Водночас, на нашу думку, необхідно зрівноважити обов'язок збереження таємниці із забезпеченням національної безпеки, встановивши чіткі винятки з принципу нерозголошення адвокатської таємниці, що стосується підготовки особливо тяжких злочинів проти держави чи суспільства. Такі винятки мають бути чітко законодавчо регламентовані, аби уникнути довільного тлумачення та зловживань.

Список використаної літератури

1. Конституція України: Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30, Ст.ст. 59, 131–2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр#Text>
2. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI : станом на 10 верес. 2025 р., ст.ст.22,23. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>
3. Загальний кодекс правил для адвокатів країн Європейського Співтовариства: Кодекс Європ. співтовариства від 01.10.1988., р. 2.3. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_343#Text

4. Вольтобрісов А. В. Адвокатська таємниця як засіб забезпечення національної безпеки. *Сучасні виклики та актуальні проблеми забезпечення міжнародної та національної безпеки (тенденції, проблеми та шляхи їх вирішення) : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 2 грудня 2022 р.)*. — Дніпро : ДДУВС, 2023. — С. 80–83
5. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII: станом на 14 трав. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
6. Бондар І. В., Басюк Ю. М. Адвокатська таємниця як гарантія конфіденційного спілкування адвоката з клієнтом. *Правова держава*. 2023. Вип. 49. С. 11–19. URL: <https://doi.org/10.18524/2411-2054.2023.49.276015>
7. Association A. B. Model rules of professional conduct. [Chicago] : Center for Professional Responsibility, American Bar Association, 1998, 1.6(b). URL: https://mebaroverseers.org/regulation/bar_rules.html?id=88169&utm_source=chatgpt.com

Науковий керівник: професор кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», доктор філософії (Ph.D) в галузі права **Костенко Сергій Костянтинович**

Шевелєва К. Ю.

студентка 1-го курсу магістратури
факультету адвокатури та антикорупційної діяльності
Національного університету «Одеська юридична академія»

ВИРІШЕННЯ СПОРІВ ЗА ДОПОМОГОЮ АЛЬТЕРНАТИВНОГО ВРЕГУЛЮВАННЯ СПОРІВ: ПЕРЕВАГИ ТА РИЗИКИ

У сучасному світі альтернативне врегулювання спорів поступово набуває значного розповсюдження як метод вирішення конфліктів і суперечностей, що поступається лише судовому процесу. Альтернативне врегулювання спорів (далі — АВС) — це набір процесів, які дозволяють вирішувати конфлікти та спори без використання офіційної судової системи. Як зазначає К. Р. Слюсаренко, «наразі зафіксовано зростання уваги до альтернативних способів вирішення правових питань, що спричинене не тільки можливістю зменшити навантаження на судову систему, а й військовими діями, які відбуваються в нашій країні» [1, с. 32]. Тому, на мою думку, важливо визначити деякі переваги та ризики такого способу вирішення спорів.

Основна перевага полягає не у швидкості вирішення спору та конфіденційності сторін, а у відновленні суб'єктності сторін. Це означає, що під час АВС сторони є активними творцями рішення, на відміну